

Badanie ewaluacyjne współfinansowane przez Unię Europejską w Ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Badanie potrzeb finansowych i pozafinansowych w sektorze ekonomii społecznej oraz usług społecznych i zdrowotnych

Podsumowanie wyników badania

Warszawa, 21.09.2021

Cel i metodyka badania

Cel

Ocena zapotrzebowania **na wsparcie finansowe i pozafinansowe** w sferze ES. Oszacowanie luki finansowej w związku z potrzebami: (1) **podmiotów ekonomii społecznej**, w tym PS w zakresie rozwoju i utrzymania działalności, (2) **podmiotów nie będących przedsiębiorstwami społecznymi**, świadczących usługi społeczne lub zdrowotne – w zakresie dostępu finansowania.

Metodyka

(raport metodologiczny, styczeń 2020 r.)

- Warsztat inicjujący
- Wywiady jakościowe
- Wywiady ilościowe (CAWI i CATI / mix)
- Warsztat podsumowujący

(raport końcowy, kwiecień 2020 r.)

Przedstawiciele IZ / IP i eksperci

Przedstawiciele PES i PS, operatorzy IF, podmioty wspierające sektor ES – OWES, MRPiPS, BGK, ROPS

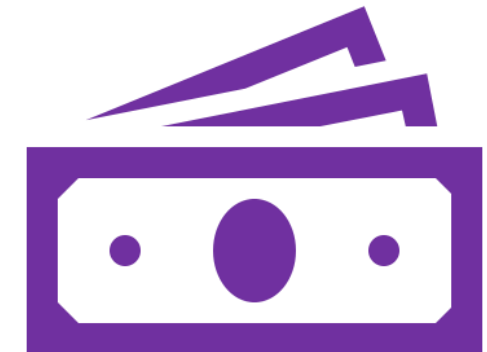
PS, PES, OWES i podmioty świadczące usługi społeczne lub zdrowotne nie będące PS

Kluczowi adresaci rekomendacji i eksperci

Wsparcie na etapie tworzenia przedsiębiorstw społecznych

- W latach 2016-2018 **powstało 1 144 przedsiębiorstw społecznych**, w tym 23% na bazie istniejących podmiotów ekonomii społecznej.
- **93% PS** na etapie tworzenia korzystało z **usług OWES**.
- (w tym) **95%** korzystało z **dotacji** na utworzenie miejsc pracy, a **93%** korzystało ze **wsparcia pomostowego**.
- Według danych OWES, w latach 2016-2018 na dotacje i wsparcie pomostowe wydano ok. **198,5 mln zł**.
- **80%** tej kwoty stanowiło wsparcie dla **nowych przedsiębiorstw** (dane za 2016-2017).

Wpływ EFS na tworzenie przedsiębiorstw społecznych

EFS ma duży wpływ na rozwój ekonomii społecznej:

- **64% PS nie powstałoby** bez wsparcia finansowego OWES,
- pozostałe PS deklarują, że **powstałyby, ale później lub działałyby w mniejszej skali,**
- **97% PS – bez wsparcia pomostowego ich sytuacja byłaby gorsza niż w momencie badania.**

Wsparcie finansowe oceniane jest pozytywnie, ale:

- **wąski katalog** instrumentów wsparcia,
- **wysokość wsparcia** ogranicza tworzenie bardziej produktywnych miejsc pracy,
- problem **VAT**,
- **biurokracja** i przedłużające się procedury,
- brak **stratowości**.

Kluczowe problemy

Korzystanie przez PS z usług pozafinansowych

- **93% PS korzysta z usług pozafinansowych** na etapie tworzenia.
- Wśród PS istniejących co najmniej 2 lata, odsetek **korzystających z usług pozafinansowych wynosi ok. 60%.**

- OWES koncentrują się na wspieraniu **nowych PS.**
- Oferują przede wszystkim **wsparcie ogólne.**
- Problemy: **jakość doradztwa** biznesowego, ograniczony dostęp do **wsparcia reintegracyjnego i branżowego**, ograniczona oferta dla **istniejących PS.**

Główne przyczyny świadczenia usług społecznych przez PES

Podmioty ekonomii społecznej, n=625.

Usługi pozafinansowe, które pomogłyby rozwinąć usługi społeczne i zdrowotne przez PES

- **Podmioty ekonomii społecznej, aby rozpocząć świadczenie usług społecznych lub zdrowotnych, potrzebują:**
 - kapitału,
 - wyposażenia i infrastruktury,
 - kompetencji.
- Dlatego, aby rozpocząć świadczenie usług społecznych lub zdrowotnych PES **potrzebują usług pozafinansowych** w zakresie:
 - **pozyskiwania finansowania,**
 - **inwestycje w kompetencje** (szkolenia, doradztwo, inne).

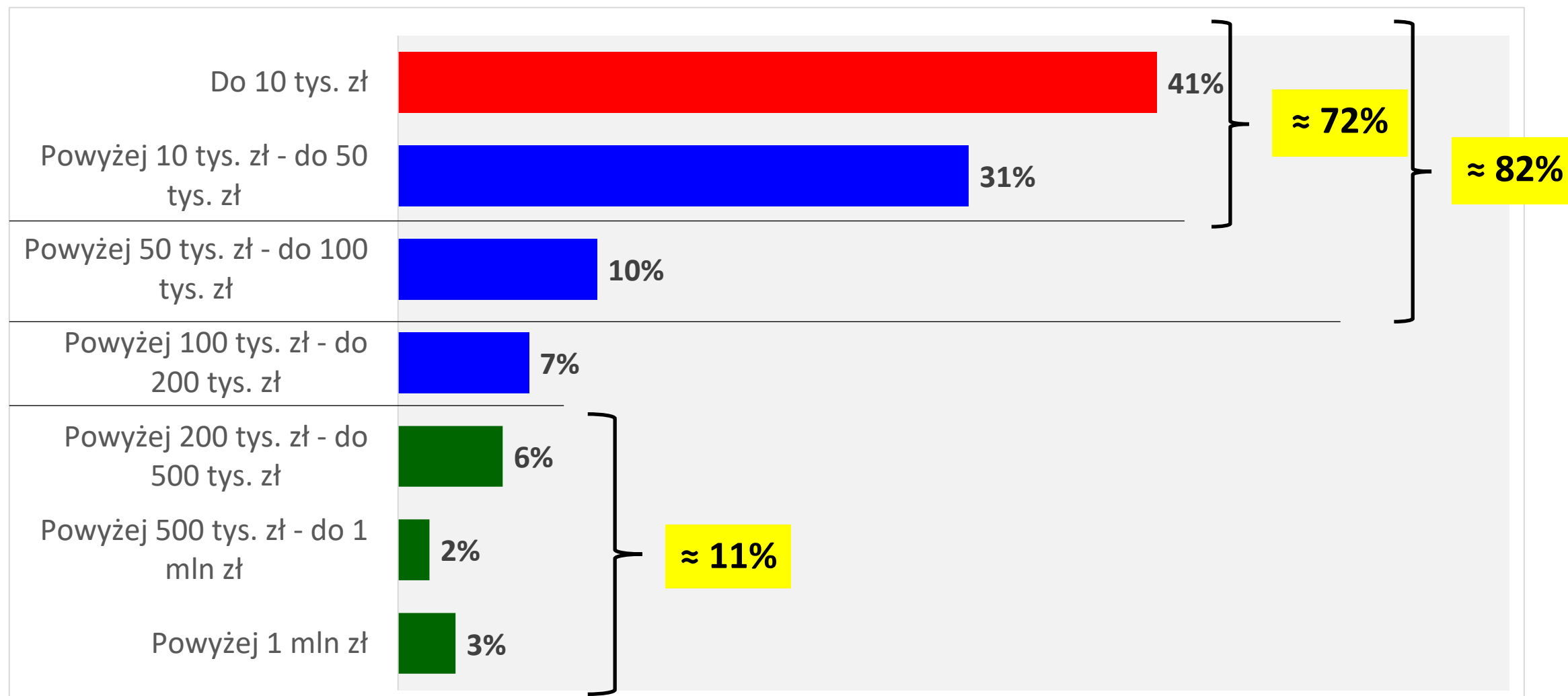
Udział PES realizujących w 2019 r. wydatki rozwojowe

	PES korzystające z instrumentów finansowych w ramach Działania 2.9 PO WER	PS z listy MRPiPS	PES – próba ogólna
Tak	71,5%	50,2%	41,9%
Nie	21,1%	36,6%	50,0%
Nie wiem	7,3%	13,3%	8,1%

- Wyraźnie **poniżej 50%** ogólnej liczby PES ponosiło w 2019 roku wydatki rozwojowe.
- **Widoczne, wyraźnie prorozwojowe podejście PES** korzystających z instrumentów finansowych.

Podmioty ekonomii społecznej korzystające z IF (2.9 PO WER) n=246,
badanie ogólne PS n=309, badanie ogólne PES n=944.

Wartość wydatków rozwojowych, poniesionych w 2019 r. przez PES

Podmioty ekonomii społecznej, n=382 (procentowanie - liczba PES ponoszących wydatki rozwojowe w 2019 r.)

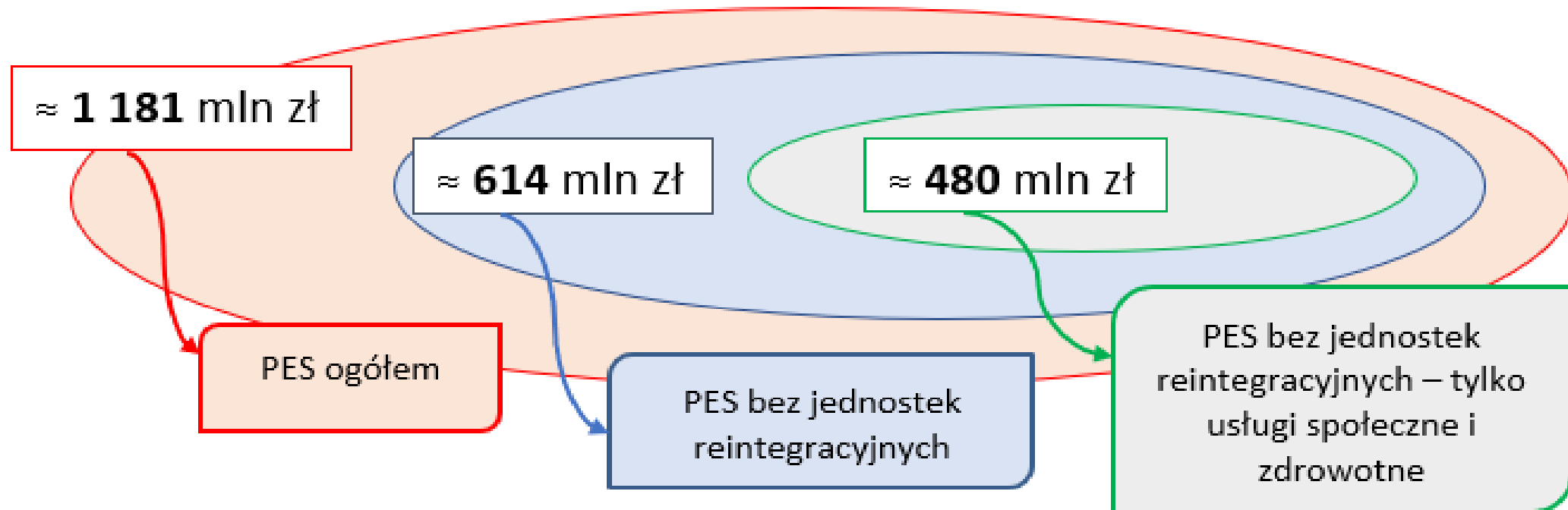
Podmioty ekonomii społecznej a finansowanie zwrotne

- PES najczęściej finansują działalność ze **środków własnych i dotacji**.
- Z kredytów bankowych korzysta **bardzo mała** grupa PES (1-2%). Bardzo słaba **znajomość specyfiki** sektora ES przez banki - **brak produktów kredytowych**.
- **Korzystna ocena** udzielanych w ramach **działania 2.9 PO WER pożyczek** i ich rezultatów (rozszerzenie działalności – 63%, poprawa jakości działania – 59%, nowe miejsca pracy – 47%).
- Nieco **zbyt krótka** maksymalna zapadalność pożyczek dla PES.
- Problemem pozostaje **brak odpowiednich zabezpieczeń**.

Oszacowania luki finansowania dla podmiotów ekonomii społecznej (na podstawie danych z 2019 r.)

- Oszacowania luki według **niezrealizowanych** wydatków rozwojowych.

- Oszacowanie luki na podstawie **nieuzyskanego finansowania dłużnego**:

62 mln zł (min) – 326 mln zł. (max)

Rekomendacje – ogólne i dotyczące instrumentów bezzwrotnych (EFS+)

- 1 Wobec recesji COVID-19 całe wsparcie należy koncentrować na **podtrzymaniu istniejących PS i utrzymaniu miejsc pracy** (głównie) w istniejących już podmiotach.
- 2 Docelowo, **wsparcie dla nowych PS wymaga przede wszystkim form bezzwrotnych**.
Proponowane różne typy wsparcia:
 - ◆ dotacje na miejsce pracy,
 - ◆ wsparcie pomostowe oraz
 - ◆ bon na reintegrację.
- 3 W sferze **wsparcia bezzwrotnego dla istniejących PS** proponowane są:
 - ◆ dotacje na miejsca pracy,
 - ◆ dotacje na miejsca pracy dla węższej grupy docelowej oraz
 - ◆ dotacje na rozwój, jako element programu akceleracji przedsiębiorczości społecznej.

konsorcja OWES i biznesu, zapewniające pomoc w przechodzeniu na wyższy poziom rozwoju organizacyjnego i instytucjonalnego oraz zdecydowane zwiększenie oddziaływania społecznego.

Rekomendacje – instrumenty łączące finansowanie zwrotne i bezzwrotne oraz instrumenty finansowe (2021-2027, EFS+)

- 1 Uruchomienie **dla PES pożyczek na tworzenie miejsc pracy dla osób z grup marginalizowanych**, z możliwością umorzenia do 40% kapitału.
- 2 Uruchomienie instrumentu **pożyczek długookresowych dla PES, świadczących usługi społeczne i zdrowotne** z możliwością umorzenia części (do 45%) pożyczki.
- 3 Zaprogramowanie instrumentów pożyczkowych (pożyczki na rozwój i na start) **na zasadach zbliżonych do obecnych** (PO WER), ale przy większej szkodowości i wydłużonej zapadalności.
- 4 **Szerzej stosować instrument SVC**, warunki podobnych do obecnych, ale przy zwiększonej alokacji.

Rekomendacje dotyczące instrumentów finansowych (środki z rewolwingu)

- 1 Jak najszybciej należy uruchomić **instrument pożyczki obrotowej dla PES**.
- 2 Uruchomić **instrument gwarancji portfelowych dla PES i firm świadczących usługi społeczne i zdrowotne**, zaciągających pożyczki ze środków 2021-2027.
- 3 Uruchomić (w formie pilotażu) **instrument poręczeń jako wadiów przetargowych** dla PES i podmiotów komercyjnych świadczących usługi społeczne i zdrowotne z możliwością przetestowania poręczeń jako **instrumentu zabezpieczającego dotacje**.
- 4 Ze środków zwracanych wskazane jest zaprojektowanie **pożyczek na wkład własny dla pośredników** wdrażających instrumenty finansowe dla PES w okresie 2021-2027.

Rekomendacje dotyczące kwestii wdrożeniowych i pokrewnych

- 1 System OWES powinien **koncentrować się na wspieraniu PS oraz świadczeniu na ich rzecz standardowych usług doradczych i szkoleniowych**, przy czym w ofercie wsparcia należy wzmocnić aspekt reintegracyjny i biznesowy.
- 2 Należy wzmocnić działania edukacyjne, doradcze i informacyjne skierowane do PES i PS, dotyczące **wiedzy na temat instrumentów finansowych**.
- 3 Należy **monitorować ofertę Europejskiego Funduszu Inwestycyjnego** w zakresie inwestycji kapitałowych SVC, jako generującej inspiracje dla rozwiązań krajowych, a także w celu unikania ewentualnego powielania się interwencji publicznej.

Dziękujemy za uwagę !!!

Maciej Gajewski: mgajewski@pag-uniconsult.pl

Piotr Stronkowski: pstronkowski@wp.pl

Jan Szczucki: jszczucki@pag-uniconsult.pl